

VALTION TALOUDELLINEN
TUTKIMUSKESKUS

Toimiiko informaatio-ohjaus? Tuloksia tutkimuskirjallisuudesta

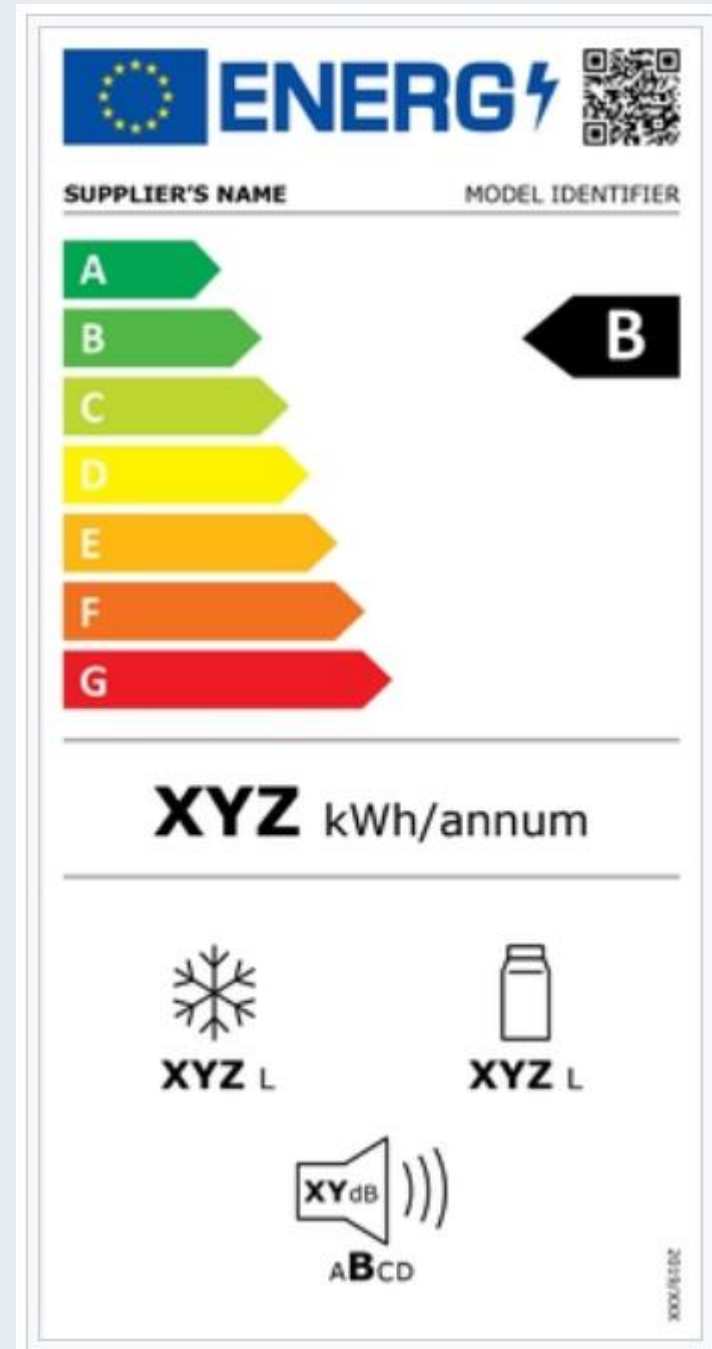
KELI-projektin päätöstilaisuus 20.4.2023

Anna Sahari, erikoistutkija

anna.sahari@vatt.fi

Mikä informaatio-ohjaus?

- Informaatiolla pyritään vaikuttamaan kuluttajan valintatilanteeseen
 - Korjataan mahdollinen markkinavääristymä: tiedon puute
 - Korjataan mahdollinen käyttäytymisen "vääristymä": tiedon huomioiminen/ymmärtäminen
- Puhdas informaatio
 - Esim: elintarvikepakkausten ravintosisällöt, kodinkoneiden energiamerkinnät
- Pureskeltu informaatio
 - Esim: energiankulutuksen muuntaminen euromääräiseksi energiamerkinnöissä
- Suostuttelu, vetoaminen, vertailu
 - Pyritään herättämään tunteita/reaktio - vastareaktion riski

Miten vaikuttavuutta tutkitaan

- Vaikuttavuusanalyysien haasteet: samanaikaiset muut trendit, otoksen valikoituvuus
→ Nämä voidaan kontrolloida hyvällä koeasetelmalla!
- Satunnaiskokeet
 - Ruokamo et al. 2022: energiansäästöviikkien ja vertailutietojen vaikutus sähkönkulutukseen – säästöviikit vähensivät sähkön kulutusta talvikuukausina n. 10 %
 - Satunnaiskokeita voidaan käyttää myös ”isoissa” kysymyksissä, esimerkkeinä perustulokokeilu ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu
- Luonnolliset koetilanteet ”natural experiment”
 - Gillingham, Houde & van Benthem (2021): Hyundai ja Kia olivat ilmoittaneet väärää polttoainekulutuksen lukemia – miten kuluttajat reagoivat, kun energiamerkinnät muuttuivat ns. yön yli
 - Laukkanen & Sahari: romutuspalkkiokampanjan analyysi

Toimiiko informaatio-ohjaus?

- Tulokset vaihtelevat paljon suuruusluokaltaan ja pysyvyydeltään!
- Informaation kohteena olevan toiminnan luonne on merkittävä tekijä
 - Jos käytöstä helppo ja vaivaton muuttaa, potentiaaliset vaikutukset suuria
 - Esimerkki: ravintolaruoan valinta. Muuttamalla ruokalistan järjestystä saatiin aikaiseksi 55 % vähennys lihan kulutuksessa (Gravert & Krutz 2019)
 - Jos käyttäytymiselle on teknisiä tai muita rajoitteita, esimerkiksi laitteet, asunto, päivärytmi, vaikutuksia on haastavampi saada aikaiseksi
 - Esimerkki: sähkön kulutus. Informaatiovaikuttamisesta on useita tutkimuksia, joissa vaikutukset yleensä korkeintaan noin 10 % luokkaa.

Toimiiko informaatio-ohjaus?

- Toimintaympäristöllä on merkitystä – tulokset eivät välttämättä yleisty esimerkiksi eri maiden välillä
 - Esimerkki: sähkön kulutukseen vaikuttaminen vertaisryhmiin vertailemalla.
 - USA:ssa informaatiokirjeillä saavutettiin noin 3 % vähennys sähkön kulutukseen ja päätelmä oli, että tämä on kustannustehokas keino tavoitella päästövähennyksiä (Allcott, 2011)
 - Kun sama menetelmä toistettiin Saksassa, tuloksena oli vain 0.7 % vähennys sähkön kulutuksessa, ja tästä seuranneet päästövähennykset olivat niin pieniä, ettei informaatiovaikutuksen kustannuksia voinut perustella saavutetuilla hyödyillä. (Andor et al. 2020)
 - Eroon vaikuttivat mm.
 - Erot sähkön kulutuksen lähtötasoissa maiden välillä
 - Erot kulttuurissa: kuinka ihmiset reagoivat vertailuihin
 - Erot sähköntuotannon päästöissä (Saksassa päästöintensiteetti pienempi)

Toimiiko informaatio-ohjaus? Yhteisvaikutus muiden ohjauskeinojen kanssa

- Informaatio voi tehostaa muiden toimien vaikutusta
- Energiankulutuksen osalta (sähkö, polttoaineet), informaatio voi lisätä hintaherkkyyttä
 - Jessoe ja Rapson (2014): satunnaistettu koe, jossa kotitaloudet altistettiin ajassa muuttuvalle sähkön hinnalle, ja osalle kotitalouksista asennettiin palautetta antava sähkönkulutusnäyttö
 - Kotitaloudet, jotka saivat tietoa omasta sähkönkulutuksestaan, reagoivat korkeisiin hintoihin voimakkaammin kuin kotitaloudet, jotka ainoastaan kohtasivat hintavaihtelun

Tuloksia informaatiokokeiluista liikenteeseen liittyen

- Sosiaaliset normit vs. taloudelliset kannustimet julkisen liikenteen käytössä (Gravert & Collentine 2021) – satunnaiskokeilu Skånessa
 - Sosiaaliset normit ("tiesitkö, että 72 % alueesi asukkaista käyttää julkista liikennettä") eivät lisänneet julkisen liikenteen käyttöä
- Terveystietoisuuden vaikutus julkisen liikenteen käyttöön Tanskassa, satunnaiskokeilu (Lieberoth et al. 2018)
 - Aktiivisen liikkumisen terveystietoisuuden korostaminen ei lisännyt julkisen liikenteen käyttöä
- Sosiaaliset normit ja ympäristötietoisuuteen vetoaminen – vaikutus työnantajan tarjoamien liikkumismuotojen käyttöön – satunnaiskokeilu Saksassa (Gessner et al. 2023)
 - Yhdistelmä sosiaalisia normeja ja ympäristötietoisuutta vähensi autoiluun liittyviä menoja 38 % (taksi ja uber) ja lisäsi menoja pyöriin ja sähköpotkulautoihin 44 %
 - Vaikutus hävisi, kun sähköpostiviestien lähettäminen lopetettiin
- Tuuppaus kimpakyyteihin, henkilökohtaiset liikennesuunnitelmat – vaikutus työmatka-autoiluun (Kristal & Willans 2019)
 - Viisi eri kokeilua, kaikkien vaikutus autoiluun oli nolla

Lähteet

Allcott, 2011. Social norms and energy conservation, *Journal of Public Economics*, Volume 95, Issues 9–10, Pages 1082-1095, <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2011.03.003>.

Andor, Gerster, Peters, and Schmidt. 2020. Social norms and energy conservation beyond the US. *Journal of Environmental Economics and Management* (102351)

Gessner, Habla and Wagner. 2023. Can Social Comparisons and Moral Appeals Increase Public Transport Ridership and Decrease Car Use? ZEW - Centre for European Economic Research Discussion Paper No. 003, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4350517> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4350517>

Gillingham, Houde, van Benthem 2021. Consumer Myopia in Vehicle Purchases: Evidence from a Natural Experiment, *American Economic Journal: Economic Policy*, (2021) Vol 13(2), Pages 207-238

Gravert ja Collentine. 2021. When nudges aren't enough: Norms, incentives and habit formation in public transport usage, *Journal of Economic Behavior & Organization*, Volume 190, Pages 1-14, <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2021.07.012>

Gravert ja Kurz. 2019. Nudging à la carte - A field experiment on climate friendly food choice. *Behavioral Public Policy*.

Jessoe and Rapson. 2014. "Knowledge Is (Less) Power: Experimental Evidence from Residential Energy Use." *American Economic Review*, 104 (4): 1417-38. DOI: 10.1257/aer.104.4.1417

Kristal and Whillans. 2020. What we can learn from five naturalistic field experiments that failed to shift commuter behaviour. *Nature, Human behaviour*. <https://doi.org/10.1038/s41562-019-0795-z>

Lieberoth, Jensen and Bredahl. 2018. Selective psychological effects of nudging, gamification and rational information in converting commuters from cars to buses: A controlled field experiment, *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, Volume 55, Pages 246-261. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2018.02.016>.

Ruokamo, Meriläinen, Karhinen, Räihä, Suur-Uski, Timonen, Svento 2022. The effect of information nudges on energy saving: Observations from a randomized field experiment in Finland, *Energy Policy*, Volume 161, <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112731>.